

لاجوس اگری

فن نمایشنامه نویسی

ترجمهٔ دکتر مهدی فروغ

مؤسسه انتشارات نگاه

فهرست

- پیش‌گفتار ۷
دیاچه مصنف کتاب ۱۱

بخش اول — موضوع ۱۵ بخش دوم — شخص بازی

- ۱- پیکره یا استخوان‌بندی نمایشنامه ۶۷
۲- محیط ۸۶
۳- طریق بحث و جدل ۹۷
۴- رشد و نمو شخص بازی ۱۱۴
۵- قدرت و اراده شخص بازی ۱۴۰
۶- داستان یا شخص بازی کدامیک مهمتر است ۱۵۴
۷- چگونه اشخاص بازی نقش خود را طرح می‌کنند ۱۷۵
۸- مهم‌ترین اشخاص بازی یا شخص محور ۱۸۴
۹- شخص مخالف ۱۹۱
۱۰- هم‌آهنگی ۱۹۲
۱۱- اجتماع ضدین یا وحدت اضداد ۲۰۰

بخش سوم — کشمکش

- ۱- مبداء فعل ۲۰۹
۲- علت و معلول ۲۱۱
۳- کشمکش ساکن ۲۲۶
۴- کشمکش با جهش ۲۴۱
۵- کشمکش تصاعدی یا طغیان تدریجی ۲۶۶

۶- حرکت	۲۲۰
۷- کشمکش پیش‌بینی شده	۲۹۲
۸- نقطه شروع	۲۹۸
۹- دگرگونی یا تحول	۳۱۴
۱۰- بحران و شدت یا نقطه اوج و نتیجه	۳۵۵

بخش چهارم - کلیات

۱- صحنه‌های اجباری	۳۷۳
۲- تعریف	۳۷۹
۳- مکالمه یا گفت و شنود	۳۸۶
۴- آزمایش	۳۹۸
۵- به موقع بودن نمایشنامه	۴۰۳
۶- ورود و خروج هنرپیشه	۴۰۷
۷- چرا بعضی از نمایشنامه‌های بد مورد توجه واقع می‌شود	۴۱۰
۸- ملودرام	۴۱۴
۹- نبوغ	۴۱۵
۱۰- هنر چیست؟	۴۲۰
۱۱- وقتی شما نمایشنامه می‌نویسید	۴۲۳
۱۲- فکر و اندیشه را از کجا می‌توان گرفت	۴۲۸
۱۳- نتیجه	۴۴۱

ضمیمه - خلاصه داستان و تحلیل چند نمایشنامه

۱- «تارتوف» اثر مولی‌یر	۴۴۳
۲- «اشباح» اثر ایسن	۴۴۵
۳- «قوزک برنجی» اثر دپوزه‌ی وارد	۴۵۳
۴- «اندوه به اکترا برازنده است» به قلم یوجین اونیل	۴۶۱
۵- «شام در ساعت هشت» به قلم جرج کافمن و ادنا فربر	۴۶۵
۶- «سیاه‌چال» به قلم البرت مالتز	۴۶۸
۷- «خوشی دیوانه» به قلم رابرت شرود	۴۷۱
صورت بعضی از اصطلاحات	۴۷۳
	۴۷۵

پیش‌گفتار

برای ما ایرانیان که از اصول و فنون تئاتر و درام‌نویسی متأسفانه بی‌خبر مانده‌ایم این کتاب به عقیده مترجم فایده بسیار دارد. زیرا مصنف موضوع را از جنبه‌های مختلف مورد مطالعه قرار داده و از این رو نه تنها برای نویسندگان بلکه برای عموم مردم سودمند می‌باشد. وقتی ما به نکات فنی آثار ادبی و به مشکلات کار نویسندگان آگاه می‌شویم از نوشته آنها بهتر و بیشتر لذت خواهیم برد.

نکات فنی که در این کتاب راجع به آن بحث شده فقط مربوط به نمایشنامه‌نویسی نیست بلکه در داستان‌نویسی و افسانه‌سرایی و داستان فیلم و انواع مختلف نویسندگی نیز مفید است. بحث و تحقیق در این موضوع در زبان فارسی بی‌سابقه می‌باشد و لذا این کتاب، که در بین کتاب‌های خارجی نیز، در نوع خود کم‌نظیر است (و ما آن را از بین هشت کتاب ممتاز دیگر برگزیده‌ایم) می‌تواند در ازدیاد ذوق و قوه ادراک و تشخیص خواننده تأثیر فراوان داشته باشد. پس از خواندن این کتاب شما دیگر از دیدن فیلم‌های مبتذل بازاری یا نمایشنامه‌های خودمانی لذت نخواهید برد و سعی خواهید کرد توجه خود را

روی خصال و صفات ذاتی یا اکتسابی قهرمانان حوادث که از پیچیده‌ترین نکات هر اثر دراماتیک است و علل روانی و معنوی بروز حوادث متمرکز سازید. این کتاب طریقه انتقاد صحیح کردن را به ما می‌آموزد و علل ملال‌آور بودن فلان نمایش یا فلان فیلم را تا حدی به ما نشان می‌دهد.

در پایان کتاب خلاصه داستان چند نمایشنامه را که به صورت دیالکتیک تجزیه و تحلیل شده است ملاحظه خواهید کرد و از مطالعه آن، طریقه بحث و استدلال درباره یک اثر دراماتیک را درمی‌یابید. نه تنها نمایشنامه‌های مدرن بلکه آثار بزرگ کلاسیک یونانی و سایر کشورهای اروپا نیز در این کتاب مورد بحث واقع شده است. ضمناً متذکر می‌شویم که چند نمایشنامه از اهم آثاری که در این کتاب به عنوان نمونه و مثال ذکر شده توسط همین مترجم به فارسی درآمده و آماده چاپ می‌باشد و امیدواریم به تدریج در دسترس علاقمندان قرار گیرد.

مصالح کار نمایشنامه‌نویس یعنی «موضوع» و «شخص بازی» و «کشمکش» در این کتاب تجزیه و تحلیل شده است. بدیهی است اگر معمار یا مهندسی به فشار و قدرت و وزن مصالح بنایی آشنا نباشد بنایی که می‌سازد اطمینان‌بخش نخواهد بود. نویسنده نیز بدون توجه به این عوامل و داشتن احاطه و بصیرت کامل به تمام خصوصیات اخلاقی و اجتماعی و روانی شخص بازی نمی‌تواند اثر شایسته‌ای به وجود بیاورد و خواننده نیز با توجه به این نکات است که به سهولت می‌تواند ارزش هر اثر ادبی را دریابد.

این کتاب ادعای کسانی را که بنای هر اثر ادبی و هنری را منوط به داشتن غریزه تنها می‌دانند و متأسفانه تعداد آنها در کشور ما زیاد است استادانه رد می‌کند و نشان می‌دهد که بدون داشتن اطلاع کامل از رموز و اصول نویسندگی

و احاطه کافی به مسائل اجتماعی و روانی هیچ مرد باذوقی نابخه نخواهد شد. مترجم امیدوار است که این کتاب طریق بحث و استدلال صحیح را درباره ادبیات و هنر دراماتیک به جوانان باذوق نشان دهد و اصول و قواعد نمایشنامه‌نویسی و داستان‌سرایی را به آنها بیاموزد.

این کتاب به صورت درس سرکلاس نوشته شده است و مترجم نیز سعی کرده است که همین رویه را در تلفیق کلمات و عبارات مراعات کند.

نظر به اینکه بحث درباره درام‌نویسی در ایران بی سابقه است ضمن ترجمه با کلماتی که معادل آنها در زبان فارسی موجود نیست یا اگر هست به معنای اعم به کار می‌رود و جنبه خاصی ندارد برخورد کردیم که ناچار برای آنها معادلی وضع شد و برای آشنایی ذهن خواننده اهم این کلمات را در آخر کتاب نقل می‌کنیم و از خوانندگان تقاضا داریم که اگر معادل بهتری برای این واژه‌ها به نظرشان رسید مترجم را لطفاً مستحضر فرمایند تا در چاپ‌های بعد اصلاح شود.

۱۵ اسفندماه ۱۳۳۵

دکتر مهدی فروغ